

Tremtinys

LIETUVOS POLITINIŲ KALINIŲ IR TREMTINIŲ SĄJUNGOS SAVAITRASTIS

2006 m. lapkričio 16 d.

Nr. 44 (729)

Eina nuo 1988 m.

spalio 28 d.

Nuotraukos liudija istorijos puslapį

Konservatyvumas negali prarasti žavesio jau vien dėlto, kad jis pripažsta teisę gyventi ne tik esamai ir būsimai kartoms, jų nenutrukstamems saitams, bet ir išėjusioms į Amžinybę kartoms, jų teisę gyventi ir veikti dabartyje ir ateityje.

Jokia kūryba nevyksta tuščioje erdvėje arba ant „išardytų pamatų“, idėjos, jamžintas atminimas, materialusis paveldas liudija buvusių kartų ryšį su dabartimi ir ateitimis, skatina naujiems kūrybiniams polėkiams. Juk ir Vėlinės – iš tolimos praeities einanti gyvųjų ir mirusiuųjų bendravimo tradicija – paženklinta konservatyviuoju pradu.

Isleika gyvos idėjos, už kurias tie pasišventėliai kovojo. Jos – raštu užrašyty, kryžiai ar kitokiais atminimo ženklais pažymėtos, fotografijose už-

fiksuotos – mus įkvepia, išpėja, sergsti nuo išsiutėjančio palaidumo – liberalizmo. Ir gera žinoti, kad iš tikrujų su buvusiomis kartomis ryšys nenutruksta, nes visoje Lietuvoje matome ir girdime apie didingos praeities jamžinimo ženklus – knygas, nuotraukų albumus, paminklus, paveikslus, statomus televizijos ir kino filmus.

Tik ką pasirodė A.Baranausko ir A.Vienuolio-Zukausko memorialinio muziejaus leidinys (išleido ir spausdinio UAB „Petro ofsetas“) – Anykščių krašto partizanų nuotraukų albumas, pavadinotas „Drąsiai stovėsim laisvės sargybo...“. Jo sudarytoja istorikė ir muziejininkė Daiva Gad-

DRĀSIAI STOVĒSIM LAISVĖS SARGYBO...

liauskaitė, dailininkė Skaidrė Račkaitytė, dizainerė Ieva Griškaitė. Pagalbą rengiant

leidinį teikė Genocido aukų muziejaus bei Utenos kraštotoyros muziejaus darbuotojai, Romas Kaunietis, Eligijus Smetona, Birutė Biliūnaitė, Gintaras Vaičiūnas, Prima Petrylienė, Saulius Salduinas. Albumo leidybą parėmė Anykščių rajono savivaldybė, Anykščių vadovų klubas, Lietuvos gyventojų genocido ir rezistenčios tyrimo, aukų atminimo ir jamžinimo fondas, Lituanistikos tradicijų ir paveldo išprasminimo komisija, UAB „Anykščių energetinė statyba“, Vilniaus anykštėnų bendriją, UAB „Petro ofsetas“. Albumą įžanginiu rašiniu (keliamą į 4 psl.)

Numeryje skaitykite:

**1 Situacija Ira-
ke „iškaitinta iki
raudonumo“**

**4 Kauniečiai
jau gali aplankyt
parodas „Smurto
kronika“ ir „Ka-
ras po karo“**

**6 Molėtų r.,
Balninkuose, vei-
kia DKA B rinkti-
nės partizanų
muziejus**

Žiniods iš Seimo

jos, mažumos Vyriausybė pri-
valo atsižvelgti ir į konserva-
torių siūlymus. Todėl visiškai
realu, kad nuo 2007 metų pradžios nukentėjusiųjų pensijos
didės ne iki 172 litų, bet dar
daugiau.

KGB rezervo simpatikai Seime nesnaudžia

Praėjusių savaitę Seime turėjo būti priiminėjamos Seimo nario P.Jakučionio antirezervistinio įstatymo pataisos. Jos numato buvusiems KGB rezervininkams tokius pačius darbinės veiklos apribojimus, kaip ir buvusiems kadriniams KGB darbuotojams. Taip pat P.Jakučionis siūlė visų rūšių ir porūsių kagėbistams uždrausti bent 10 metų dirbtį mokytojais. Šios pataisos jau buvo išrašytos į praėjusios savaitės Seimo darbotvarę. Tačiau paskutinę dieną iš darbotvarės buvo išimtos, o jų priėmimas – atidėtas. Tuo pasinaudojo kagėbistų simpatikai, sa-

ve vadinantys Europos teisės nuostatų „puoselėtojais“, ir lapkričio 7 d. įregistravo įstačymo projektą, kuris naikintų visus P.Jakučionio siūlomus apribojimus. Maža to, minėtame J.Sabatausko ir dar 32 Seimo narių pasirašytame pa-
siūlyme darbo valstybės tarnyboje apribojimų laiką įvairaus

Seime dygsta naujoji PUPa

Lapkričio 13 d. Seimo pirmininko pavaduotojas, TS frakcijos narys Andrius Kubilius atkreipė visuomenės dėmesį į tai, kad Seime į naują politinę grupuotę jungiasi paulauskininkai, buvusi Usapaskicho partijos frakcija bei buvę paksininkai.

„Negaliu susilaikyti ir ne-
pakomentuoti besiformuo-
jančio Darbo partijos, Libe-
raldemokratų ir Naujosios są-
jungos opozicinio bloko veik-
los, kurį mes sutrumpintai va-
diname PUPos bloku – ypač
po jų iš esmės svarbaus veik-
smo – išėjimo iš Seimo posė-
džio“, – sakė spaudos konfe-
rencijos metu A.Kubilius.

(keliamą į 3 psl.)

Dr. Povilas JAKUČIONIS

Ekonominė emigracija – kas tai?

Emigraciją iš Lietuvos mėgina skirstyti į tris bangas. Pirmoji gal net nuo 1795 metų, kai carinė Rusija, Prūsija ir Austrija-Vengrija galutinai pasidalijo nusilpusių Lietuvos ir Lenkijos valstybę. Po nepavykusio T.Kosciuškos sukilio daug lietuvių šviesuomenės, dalis patriotiškos bajorijos emigravo į Prancūziją ir JAV. Tas pats kartojosi po 1831 ir 1863 m. sukilių. Tai buvo politiniai emigrantai, pasitraukę iš Tėvynės dėl okupantų politinių represijų. 19 a. pabaigoje ir 20 a. pradžioje Lietuvos jaunimas emigravo į Angliją ir JAV. Vieni bėgo nuo caro rekrūtų dalių, kiti – ieškodami laimės ir geresnio gyvenimo. Tai buvo mišri politinė ir ekonominė emigracija. Emigrantų skaičius nežinomas, tačiau jis buvęs didelis.

Antroji, gal pati didžiausia emigracijos banga sietina su Lietuvos okupacija, Antruojus pasauliniu karu, okupantų vykdytais trėmimais ir priverstiniais darbais Trečiojo reicho teritorijoje bei dalies Lietuvos gyventojų pasitraukimu į Vakarus nuo artėjančios sovietų armijos, išskaitant

ir lenkų bei vokiečių tautybių žmonių repatriavimą. Tada per istoriškai trumpą laiką (mažiau nei per 15 metų) Lietuva neteko daugiau nei vieno milijono gyventojų. Dabar juos galima sutikti visame pasaulyje, net Japonijoje ir Taivanyje. Vien prieš 10 metų JAV vykusiame gyventojų surašyme 880 tūkst. žmonių nurodė esą lietuvių kilmės. Visa antrosios bangos emigracija buvo politinė. Didžioji dalis tremtų į Sibirą ir išvarytų į Vokietiją žmonių, kai tik leido salygos, grįžo į Tėvynę. Tokių galėjo būti apie pusę milijono.

(keliamą į 2 psl.)

Siūloma dar padidinti nukentėjusiųjų pensijas

Lapkričio 7 d. Seimo Tėvynės sąjungos frakcija pritarė savo narių Andriaus Kubilius ir Antano Stasiškio pasiūlymui didinti nuo okupacijų nukentėjusiųjų asmenų pensijas. Beveik 10 metų išaldytas ir nedidintas nukentėjusiųjų pensijas (138 Lt) Seimo sprendimu buvo nutarta nuo 2007 metų pradžios padidinti iki 172 litų. Tačiau Tėvynės sąjungos frakcija nusprendė, kad toks padidinimas iš tiesų nepatenkintų žmonių lūkesčių ir nutarė paméginti šią pensiją padidinti dar daugiau. Jei šiam pasiūlymui būtų pritarta, apytiksliu skaičiavimu, 172 litų pensija būtų padidinta dar 30 litų. Šiuo tikslu TS frakcija paragino Vyriausybę papildomai skirti 40 mln. litų Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos programai, siekiant padidinti nuo 1998 m. nedidintas nukentėjusiųjų asmenų pensijas. Šių papildomų milijonų šaltinius pasiūlymo teikėjai nurodo padidėjusių valstybės pajamų surinkimą.

Dar nežinia, ar G.Kirkilo vadovaujama mažumos Vyriausybė pritars šiam pasiūlymui. Tačiau neturėdama daugumos Seime ir priklausoma nuo jų remiančios TS frakci-

Ekonominė emigracija – kas tai?

(atkelta iš 1 psl.)

Skaudžiausia yra trečioji, dabartinė, tebesitęsianti ekonominės emigracijos banga. Skaudžiausia todėl, kad būtent jauni žmonės palieka Tėvynę, ieškodami asmeninės laimės, didesnių nei Tėvynėje uždarbių. Niekas jų čia nepersekoja, išskyrus tuos, kurių padarė kriminalinius nusikaltimus. Jų yra arti 400 tūkst., tai yra apie ketvirtadalį darbingo amžiaus žmonių. Per 16 Nepriklausomybės metų vaikų gimstamumas sumažėjo pusiau, mokinį skaičius – ketvirtadalį. Sparčiai senėja šalies gyventojai. Visų šiuo socialinių negandų svarbiausia priežastis – ekonominė emigracija.

Ketvirtadalis labai sunkiomis sąlygomis išaugintų ir išmokslintų jaunu žmonių paliko namiskius, neretas savo vaikus auklėti paliko seneliams ir išvyko ten, kur didesni atlyginimai, kur geriau. Kaip jie patys sako, "ten, kur geriau gali realizuoti savo sugebėjimus". Apie kokius "sugebėjimus" kalbama, jei keturi penktadalai emigrantų dirba statybose, fabrikuose, ūkininkų fermose, transporto, maitinimo įstaigose juodadarbiais darbininkais, ten, kur vietiniai gyventojai dirbtu ne nori. Medicinos, mokslo įstaigose, vadybinj ar kitą kvalifikotą darbą dirba vos 4 proc. emigrantų. Tik jie gali pasigititi, kad emigracijoje surado geresnes sąlygas savo sugebėjimams atskleisti. Deja, privačiuose pokalbiuose pripažista, kad vietiniai tampa nedraugiški, kai emigrantas karjeros laipteliu pakyla aukščiau.

Toki vaizdeli rodo tyrimai ir pačių emigrantų apklausos.

Emigrantų laikraščiai Anglijoje, Airijoje, ypač Ispanijoje, rašo, kad nelegaliai įsidarbinusieji dažnai patenka į tikrą vergiją. Tenka badauti, gyventi lūšnose, būti mušamieems ir kankinamiems. Jau nekalbant apie visai nužmoginančią sekso vergiją.

Skleidžiamas mitas, kad emigracija yra normalus ir net teigiamas reiškinys, kad dauguma emigrantų grįš, parsiveš į Lietuvą daug pinigų ir patirties. Apie kokią patirtį kalbama? Braškių rinkimo, abrikosų skynimo, gyvulių fermų valymo ar... sekso paslaugų? Senovės romėnai sakydavo, kad iš Romos didikų pramogų miesto Kapujos negržtama. Tyrimai rodo, kad tik kas dešimtas emigrantas yra pasiryžęs sugržti. Autoriui teko kalbėti su daugeliu emigravusių intelektualų. Klausimus apie

grįžimą į Lietuvą jie kukliai nuleidžia negirdomis. Pasiirsta optimistinių žinių, kad emigrantai Lietuvoje pradėjo pirkti nekilnojamajį turą. Vadinas, grįš. Dieve, duok. Tik ar ne spekuliacijos tikslu liejat turtą perka?

Ketvirtadalis jaunų, Lietuvos išaugintų žmonių nedirba Tėvynėje, nekuria čia nacionalinio produkto, nemoka mokesčių, neatlieka jokių pilietinių pareigų, o svarbiausia, negimdo ir neaugina vaikų. Yra tokiai, kurie per „Sodros“ žioplumą įsigudrina emigracijoje tėsti savo pensiją kaupimą dirbančių Lietuvos sėkai.

Ar visa tai galima vadinti normaliu reiškiniu? Gal tai net tautos mirties, išnykimo preliudija?

Žinoma, visą kaltę dėl masinės emigracijos suverstivien tik pabėgusiems iš gimtuju namų būtų neteisinga. Kalta ir valdžia, kuri nieko iki šiole nedarė, ir korumpuoti valdininkai, ir per daug gobšūs darbdaviai, nevertinė savo darbuotojų. Bet visa tai galima pataisyti čia, Lietuvoje, nesišaukiant gelbėtojų iš Rusijos ar dezertyruojant iš mūšio dėl geresnio gyvenimo užsienius.

Keičiausia, kad tiek emigraciją toleruoja tiek, ją kritikuojantieji kalba išimtinai apie ekonomines finansines pasekmes, neliesdami daug svarbesnių demografinių ir socialinių problemų. Joms išspręsti prireiks ilgų dešimtmečių. Svarbiausia yra tai, kad Lietuva gali likti bėlietuvė. Kaip savo laiku užsiminė SSKPCK sekretorius ir politburo narys M. Suslovas. Lietuviai išvažiuos, kinai atvažiuos.

Lietuvoje šiandien beliko 3,4 mln. gyventojų. Iš jų – 1 mln. pensininkų ir neįgaliųjų, apie 1,5 mln. darbingo amžiaus žmonių, 761 tūkst. besimokančio jaunimo. Iš jų 191 tūkst. studentų. Vaikų 2005 m. buvo 719 tūkst., iš jų 570 tūkst. moksleivių. Apytiksliais skaičiavimais, į užsienį išsivežta 20 tūkst. vaikų. Statistikos departamento žiniomis, vien 2001–2005 m. kartu su tėvais išvyko 14 tūkst. vaikų.

Du iš trijų išvykusių turėjo tik vidurinį išsilavinimą. Kas penktas turėjo aukštotojo ar aukštėsniojo mokslo diplomas – išvyko apie 80 tūkst. išsimokslinus žmonių. Dažniausiai išvyksta anksčiau nedirbę, tik mokyklas baigę jaunuoliai ir kvalifikoti darbininkai. Kas trečias emigrantas – bedarbis.

Apmaudu, kad Lietuvoje nėkas nesirūpina suskaiciuoti emigracijos mastų ir jos daromos žalos. Juk yra Migracijos, Statistikos, Tautinių mažumų ir išeivijos departamentai. Tačiau jų pareigūnai tik skėčioja rankomis. Spėjama, kad Airijoje gyvena per 100 tūkst., Anglijoje – panašiai, Ispanijoje – 70 tūkst., Norvegijoje dirba apie 30 tūkst., neskaitant jų šeimų narių, lietuvių. Jauni žmonės užsienyje neretai dirba po 12 val. per dieną ir visas septynias savaitės dienas. Ypač tie, kurie dirba sezonišius darbus arba aptarnavimo sferoje. Jų vaikai pradeda nutauteti, neslankone lietuviškas mokyklas, o tėvai bendrauti su jais neturi laiko.

Šalyse, kur emigrantai gyvena kompaktiškai, verkiant reikalingos lietuviškos mokyklas ar mokyklėles. Tokių jau yra, bet dar per mažai. Jų kūrimąsi truko finansų ir mokytojų trūkumas. Rodos, kad Lietuva galėtų padėti siūsdama mokytojus, nors ir jų ne mažai yra emigravusių. O téveliai imtysi tas mokyklėles išlaikyti. Juk jie uždirba 5–8 kartus daugiau nei mes čia, Lietuvoje. Ir mokesčių Lietuvos nėmoka. Deja, daug emigravusių tévelių galvoja kitaip. Jų didžiausia vertybė – pinigai. Tėvynė, lietuviškumas jiems vertės neturi. Jie sako, kad jei Lietuvai reikalangiavaikų lietuviškumas, tai tegu Lietuva ir moka.

Tiesa, Lietuvos Vyriausybė iki šiol rimtai negalvojo apie emigrantų susigrąžinimą arba jų vaikų švictimą lietuvių kalba. Lietuvoje veikia daug valstybės išlaikomų lenkų, rusų, žydų, vokiečių mokyklų. Kodėl lietuviškas mokyklas užsienyje turėtų išlaikyti Lietuvą? Jei jivienintelė Europoje tokia altruistiška, tai gal būtų teisinga (ir europietiška) uždaryti tautinių mažumų mokyklas Lietuvoje ir užstaupytas lėšas atidaryti lietuviškas mokyklas Airijoje, Anglijoje ir t.t.?

Jei rimtai, tai gal vėl reikėtų pasimokyti iš tos pačios Airijos. Čia 20 a. buvo badas. Milijonas gyventojų emigravo, dar milijonas mirė badu. Gyventojų skaičius saloje buvo nukritęs iki 2,8 mln. Dabar čia gyvena 4,2 mln. žmonių. Nuo 2002 iki 2006 m. gyventojų skaičius išaugo 318 tūkst. Kasmet atvyksta po 46 tūkst. imigrantų.

Kaip airiams pavyko tai padaryti – atskiro rašinio reikalas. Ir Vyriausybė, ir Seimas tai žino. Galvojimo laikas bai-gesi, atėjo metas veikti.

Siekiama padidinti bendruomenių aktyvumą

Lietuvos Respublikos Seimo Žmogaus teisių komiteto pirmininko pavaduotojas Arimantas DUMČIUS pasiūlė papildyti Gyventojų pajamų mokesčio ir Vietos savivaldos įstatymus, kad savivaldybės gautų teisę sudaryti specialią tikslinę dotaciją, panaudojant 2 proc. pajamų mokesčio dalį, kurios iki gegužės 1 d. dirbantys Lietuvos gyventojai savo nuožiura nenukreipė Labdaros ir paramos įstatyme nurodytiems paramos gavėjams, dažniausiai – visuomeninėms organizacijoms paremti. Lietuvos mokesčių inspekcijos duomenimis, šiuo metu šia teise nepasinaudoja apie trečdalį dirbančių Lietuvos gyventojų. Pavyzdžiui, 2004 m. 2 proc. pajamų mokesčio paramai gauti nepateikė parai-

škų 656 tūkst. dirbančiųjų (58 mln. litų), 2005 m. – 622 tūkst. dirbančiųjų (51 mln. litų).

Iregistruotos įstatymų pataisos nustato sėlygą, kad nepanaudotos 2 proc. pajamų mokesčiolešos tuributi pervestos savivaldybėms, kurių teritorijoje gyvena ar dirba pajamų mokesčių sumokėjės nuolatinis Lietuvos gyventojas. Savivaldybės tų metų naujai suformuoja tikslinę dotaciją turi panaudoti paramos gavėjų parengtiems ir savivaldybei parama projektams finansuoti, vadovaujantis Labdaros ir paramos įstatymu.

Tikimasi, kad įgyvendinus šiuo įstatymu pataisas, padidės bendruomenių ir kitų paramos gavėjų veikla ir aktyvumas.

„Tremtinio“ inf.

Ivykiai, komentarai

Kas toliau?

Po rinkimų į JAV Atstovų rūmus ir Senatą, kuriuos skaudžiai pralaimėjo prezidento Dž. Bušo respublikonų partija, turėjusi daugumą abiejuose JAV parlamento rūmuose, akivaizdu, kad keisis Vašingtono politika Irako atžvilgiu. Jau vien laikomo pagrindiniu Irako karo architektu gynybos sekretoriaus D. Ramsfeldo atsistatydinius daug ką sako. Viena aišku, žlugo Vašingtono siekis: nuvertus S. Huscino režimą paversti Iraką demokratijos bastionu Artimuosiuose Rytuose. Jei JAV demokratai nuspręs išvesti JAV karius iš Irako, vis labiau ryškės pilietinio karo grėsmė. Neseniai "Al Quaedos" filialas Irake, pavadintas Modžachedų šuros taryba, paskelbė, jog sukūrė savo valstybę keliose Irako provincijose. Šios teroristinių organizacijos vadeivos skelbia, kad jau dabar Irakas padalytas ir egzistuoja trys valstybės: musulmonų šiitų, sunitų ir kurdų. Modžachedų šuros taryba taip pat skelbia įkursianti savo valstybę iš aštuonių Irako provincijų su sostine Bagdadu. I tokį ir panašius Irako teroristinių grupuočių pareiškimus galima nekreipti dėmesio, jei ne kai kurios aplinkybės, rodančios, kad Irako suskaldymas galiapti realybę. Pirmiausia, kad Irako parlamentas pritarė įstatymui dėl federacinių valstybės sukurimo. Šis įstatymas turėtų įsigalioti po dvejų metų. Irako musulmonai šiitai ir kurdai, kuriems pagal tą įstatymą at-

tektų pačios turtingiausios nafta Irako pietų ir šiaurės provincijos, palaiko šį įstatymą. Tačiau sunitai, gyvenantys neturinčiose naftos centrėse Irako provincijose, kategoriskai nepritaria šiam įstatymui.

Kai kurie politikai ėmė aiškinti, kad Vašingtonas lyg ir pritaria Irako suskaldymui. JAV valstybės sekretorė K. Rais, nesenai apsilankiusi Irako Kurdistane, neva pritarė atskiro kurų valsstybės įkūrimui. Oficialusis Vašingtonas nei paneigė, nei patvirtino pranešimą, kad pritaria kurų valsstybės sukurimui.

Padėtis Irake kasdien blojėja, ir nepaisant, kad per pasutinius du mėnesius Irake buvo dislokuoti papildomi amerikiečių armijos daliniai, teroro aktų Bagdade tik padaugėjo. Todėl JAV prezidentui Dž. Bušui iškyla labai sunkus uždavinys bent kiek stabilizuoti padėtį Irake. Lapkričio 5 d. Irako teismui paskelbus mirties nuosprendį buvusiam diktatorui S. Huseinui, jokių būdu negalima atmesti galimybęs, jog šis nuosprendis, anot vieno Egipto dienraščio, taip pat "gali susprogdinti visus Artimuosius Rytus". JAV ambasadörus Irake Z. Halizadas pareiškė, kad Irako teismo sprendimas dėl mirties nuosprendžio S. Huseinui – teisingas ir teisėtas bei pripažinė, kad situacija Irake „ikaitinta iki raudonumo“.

(keliamas į 3 psl.)

Ivykiai, komentarai

Kas toliau?

(atkelta iš 2 psl.)

Iš tiesų, spalio mėnesį amerikiečių kariams Irake galima pavadinti juoduoju. Ten žuvo daugiau nei 100 amerikiečių karių. Blogesnė situacija buvo tik 2004 m. lapkričių, kai žuvo 137 kariai. Pentagono duomenimis, nuo karinės operacijos pradžios amerikiečiai neteko daugiau nei 2800 karių. Kiek nuo amerikiečių kulkų ar bombų ir tarpusavio pjautynių žuvo pačių irakiečių, nėkas tiksliai nežino – auks skaičiuojamos šimtai tūkstančių. Stebint tokias kruvinas tarpusavio žudynes, nedaug vilčių teikia Irako ministro pirmmininko Nuri al Malikio pažadas artimiausiui metu susidoroti su teroristinėmis smogikų gaujomis. Kalbėdamas per nacionalinę televiziją Irako premjeras paskelbė, kad nuo šiol turėti šaunamuosius ginklus turi teisę tik Irako jėgos struktūrų darbuotojai. Tačiau nuginkluoti ir neutralizuoti daugybę politinių ir religinių organizacijų įkurtų ginkluotų formuočių – nepaprastai sunku, artimiausiui metu – tai beveik neįvykdomas uždavinys.

Jonas BALNIKAS

Rusijos komunistai, už kuriuos vis dar balsuoja 12–13 proc. rinkėjų, visuose kampane reikia, jog dėl to, kad daugiau nei 25 mln. Rusijos žmonių gyvena žemiau skurdo ribos, kaltas „tas prakeikta kapitalizmas“, Maskvai primestas Amerikos ir Vakarų. Tačiau negalvojama ir neskelbiama, jog po Sovietų sąjungos žlugimo tie aukštieji komunistiniai nomenklaturininkai susigrobė visą Rusijos turtą, iki paskutinio siūlo apiplėše tą šlovintą „tarybinę liaudį“ ir tapo oligarchais. Mąstančiai visuomenės daliai nesuprantama, kodėl kapitalizmas Europoje, Amerikoje, Azijoje pasiekė stulbinančią laimėjimų ir patenkina didžiąją savo šalių gyventojų daugumą. Rusiškasis kapitalizmas primena atsilikusių Afrikos valstybėlių feodalizmą. Tarkim, Pietų Korėjoje, kur neseniai lankėsi Rusijos premjeras M. Fradkovas ir neslėpė susizavėjimo šios šalies laimėjimais, bendrasis vidaus produktas (BVP) per pastaruosius 15 metų išauga net 100 kartų, o Rusija, gaunanti fantastiškas pajamas už dujas ir naftą, per tą patį laikotarpį apie BVD padvigubėjimą tik svajoja. Pirmiausia todėl, kad naujieji rusų kapitalistai, vadinti nuvorišais ir oligarchais, nesimokė, pavyzdžiu, iš amerikiečių milijardieriaus B. Greitso, sukūrusio kompiuterinę imperiją, naudotis savo ir bendradarbių intelektuapotencialu, o „baigė“ tik... „banditizmo kursą“. Pagrindinis kurso principas: tempk iš fabriko ar gamyklos ką tik gali – vinj ar dešrigal, nes esijos šeimininkas, o ne svečias. Todėl ir naujieji oligarchai naudoja si ta pačia taisykle – grobk, kiek gali! Dėl to nežaboto grobimo, kuriam pritaria ir skatinia vyriausybė ir V. Putinas, oligarchai kelia maisto produktų, kuro ir mokslo kainą. Oficialioji Maskvos statistika pripažsta, kad visuomenės dalis, vadintama vidurinių klase, dar prieš 4–5 metus ga-

lejusi iš savo darbo įsigytibūstą, mokyti vaikus, dabar visa tai daryti neįstengia. Algū užtenka tik susimokėti už komunalines paslaugas ir šiaip taip prasimaitinti. Vidurinioji klasė, valdžiai palaiminus, sunaišinta vos atsiradusi. Pagrindinis „naujuju rusu“, vadintam oligarchais, tikslas – apiplėsti gyventojus, pačią valstybę ir gautus milijardus „perpumpuoti“ į Vakarų bankus. Nesenai Anglijos laikraščiai paskelbė, kad buvęs Rusijos finansų ministras V. Černuchinas už 135 milijonus dolerių Londono centre nusipirkė vienus iš gražiausių rūmų. Tie rūmai – vieni iš 20 a. architektūros šedevrų. Iš kur gi tiek pinigų?! Pasirodo, kad V. Černuchinas vadovavo „Vnešekonom“ bankui, kuriam buvo paveda tvarkyti 97 proc. Rusijos pensininkų santaupas. Taigi vargšų pensininkų santaupos ir „nusėdo“ į V. Černuchino ir panašių į jį kišenes. Dėl tokio visuotinio grobimo

Rusijoje sklando populiarus anekdotas: V. Putinas išskyla damas už miestuje ant iešmo kepina apsivogus oligarchą. Ministrai, atsakingi už valstybės turtą ir finansus, bėgioja aplink laužą ir klausia: „Vladimirai Vladimirovičiu, kodel jūs taip greitai sukinėjate iešmą?“ – „Jei lėtai sukinėsiu, tai oligarchas atsigaus ir pavogus užkandą,“ – atsakė prezidentas.

Nesenai Rusijos medicinos mokslo akademijos prezidentas M. Davydovas atskleidė stulbinančius faktus: tarp visų vidurinių mokyklų abiturientų neatsirado né vieno sveiko jaunuolio! Pirmiausia todėl, kad vaikai kaip ir jų tėvai gyvena pusbadžiu. Akademikas, pateikdamas šiuos faktus, né kiek neperdeda. Juk visų oligarchų, aukštųjų valdininkų vaikai Rusijos mokyklos nesimoko – jie „užpilda“ Vakarų koledžus ir universitetus.

Jonas BALNIKAS

(atkelta iš 1 psl.)

Jis teigė esą tai, kad vieniasi A. Paulauskas, V. Uspaskichas ir R. Pakšas nėra nuostabu, mat turi tas pačias šaknis. Pašaipiu tonu A. Kubilius šiai naujai Seimo grupuotei linkėjo greičiau išaugti iš vakiško amžiaus:

„Keista yra tai, kad būdami opozicijoje yra tokie neveiksnūs. Kokios nors realios ir turinės valdžios kritikos iš tokios opozicijos netenka girdžiai. Vienintelis dalykas, kurį tenka girdėti, tai kritiką konservatorių atžvilgiu, kad ir mes esame opozicija. Todėl mums tenka valdžią ir remti, ir reikalauti iš jos, ir ją kritikuoti, kad neliktu visai be kritikos. Pavysdžiu, galiu pažadėti Vyriausybei didelę dozę kritikos, jeigu ji artimiausiui metu nesiims veiksmų, kurie buvo įrašyti į mūsų susitarimą dėl esminės permainų paramos šeimai politikoje. Ta pačia proga tenka kolegomis opozicijoje priminti, kad norint būti realia opozicija, gebant kritiskai vertinti Vyriausybės veiklą, reikia pastangų ir išminties, o ne vien tik liežuviu plakti. Mažumos Vyriausybės veikimas reikalauja iš opozicijos konstruktivumo ir bent šlakelio atsakomybės, kurios paprasciausiai reikia išmokti. Linkiu PUPOS blokui greičiau išaugti iš vakiško amžiaus“.

Nuteistas dar prieš teismą

Lapkričio 13 d. komentuodamas svarbiausius šalies įvykius A. Kubilius apgailestavo, kad Algirdas Petrusvičius buvo nuteistas dar nepaskelbus teismo sprendimo.

„Apie garbę taip pat tenka kalbėti, kai kalbame apie Petrusvičių. Niekas neginčia, kad parduodamas ginklą jis padarė klaidą ir kriminalinį nusikaltimą, už kurį turėjo būti baudžiamas. Tačiau kai kalbame apie Petrusvičiaus teismą, kyla klausimas, ar teismas galėjo kitaip baigtis, kai viešojoje opinijoje Petrusvičius jau buvo nuteistas?“ – klausė A. Kubilius.

Jis paminėjo, kad iš vakaro prieš teismą Seime buvo sudaroma komisija A. Petrusvičiaus tariamieems nusikaltimams tirti. O viešosios opinijos spaudimas teismui buvo milžiniškas. Pasak TS pirminkino, kažkam tai buvo būdas šmeižti konservatorius, o žmogus niekam nerūpėjo.

„Ar gali kas patarti, kaip Petrusvičiui apsiginti nuo viešai skelbiamu įtarimų, kad Abromavičiaus nužudymo byloje yra Petrusvičiaus kaltės įrodymų, kai prokurorai sako, kad jie tokį neturi, o Petrusvičius su byla negali

Žinios iš Seimo

susipažinti, nes tokie yra Lietuvos įstatymai“, – rectoriskai klausė A. Kubilius.

Aiškėja A. Januškos ryšiai su KGB žvalgyba

Po vieno iš aukščiausių Valstybės saugumo departamento pareigūno A. Pociūno žūties Baltarusijoje išaiškėjo, kad su šia žūtimi susijęs vienas perdém įtakinges Lietuvos valdininkas, iki šiol dirbęs Užsienio reikalų ministerijoje, Albinas Januška. Nors pats jis savo perdém išaugusių įtaką Lietuvos vidaus ir užsienio reikalams neigia, pašiepiamai teigdamas, kad Lietuvai įtakos turi ufonautai. Tačiau po truputį žiniasklaidoje aiškėja ir kitas paveikslėlis. Beje, iš jo matyti, kad savo ir ne tik savo reikalus Lietuvos tvarko ne ufonautai, o būtent A. Januška. I tai televizijos laidos metu atkreipė dėmesį į profesorių Vytautas Landsbergis.

Pasirodo, kad 2002 m. Prezidentas Valdas Adamkus Rusijos pilietį Vladimirą Jakuniną apdovanojo Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino ordino Komandoro kryžiumi. O užsienio spaunda paskelbė, kad V. Jakuninas yra KGB žvalgybos generolas majoras.

Aiškinantis, kaip toks žmogus gavo aukštą Lietuvos apdovanojimą, Prezidentūros Ordinų reikalų skyriaus vedėja Zita Andrijonienė teigė, kad jeigu kalba eina apie užsienio valstybės pilietį, tai rekomendaciją tokiam apdovanojimui turėjo teikti užsienio politikos grupė. Tuo metu Prezidento užsienio saugumo politikos grupeivadovavo Albinas Januška.

Lietuvoje Rusijos politikas V. Jakuninas žinomas nuo 2000 m., kai Rusijos ir Lietuvos vyriausybės, siekdamos sulyginti dviejų uostų – Klaipėdos ir Kaliningrado – galimybes aprūpinti geležinkelio krovinius, pasiraše vadinaują „2K“ sutartį.

Prieškelerius metus jis buvo paskirtas naujai steigiamos Rusijos geležinkelio kompanijos vadovu. Savo sąsajų su V. Jakuninu neneigia ir „Dujotekanos“ prezidentas Rimandas Stonys.

V. Jakuninas, pasak prezidentūros atstovų, tuo metu buvo įvertintas už indėlį plėtojant dvišalius Lietuvos ir Rusijos santykius. Prezidentas V. Adamkus taip pat yra įvertintas Rusijos nacionalinės šlovės centro apdovanojimu „Už civilizacijų dialogą“.

Tuo metu LNK žinios pranešė, kad Valstybės saugumo departamentas V. Jakuninu domėjosi dėl ryšių su KGB ir

bandymų dalyvauti projekte „2K“. Dalyvauti šiame projekte V. Jakuninas esą bandė per „Dujotekanos“ prezidentą R. Stonį, kuriam palankumą rodė tuometis Prezidento patarėjas A. Januška. LNK teigimu, R. Stonys neslepia pažystas V. Jakuniną. Su juo siejama bendrovė „Meždurodnaja transportnaja kompanija“ figūravo 2003 m. saugumo karininko Vytauto Pociūno parengtoje pažymoje apie projektą „2K“. KGB karininkų įkurta kompanija bandė perimti tranzitą per Baltijos šalis. Dėl šios pažymos V. Pociūnas galimai ir pakliuva į tuomečių užsienio reikalų ministerijos pareigūnų A. Januškos ir D. Jurgelevičiaus nemalonę. Pasak televizijos, šie šalies vadovams bandė įrodinėti, kad pažyma yra klaudinga, o V. Pociūnas imtas stumti iš VSD.

Kilus triukšmui, vietoj rusų bendrovės atsirado kita įmonė – „Medial trans“, valdoma R. Stonio. Ši bendrovė taip pat siekė perimti tranzitą į Kaliningrado uostą, tačiau tai įgyvendinti esą įmanoma tik su dabartinio Rusijos geležinkelio vadovo V. Jakunino palaiminimu, kurį, oficialiai dirbusi Jungtinės Tautų komitete, Italijos spauda paskelbė KGB žvalgybos karininku.

Ingrida VEGELYTĖ

Nuotraukos liudija istorijos puslapi

(atkelta iš 1 psl.)

„Anykštėnai kovojo dėl Lietuvos laisvės“ pristato Vilniaus anykštėnas, istorikas, habil. dr. Antanas Tyla. Apžvelges Lietuvos valstybingumo raidą, jis parodo, kad per ištisas kartas puoselėtas laisvės siekis atvedė į partizanų karą prieš okupantus, anot rašinio autoriaus, „paliuko mums gražiausią, labiausiai pasididžiavimo vertą istorijos puslapį“.

Iš šešių dešimtmečių praeities, iš gausių nuotraukų į mus žvelgia taurūs, pilni ryžto ginti laisvę, aukotis dėl jos veidai. Iš tos praeities – tų pačių, nukautų, nuautų, išniekintų žuvusiųjų vaizdai...

Kas išdriso fotografioti, daryti šias nuotraukas, jas išsaugoti? Norint suvokti, ką reikia žinoti, kad už tokį laisvės kovų liudijimą grėsė mirtis ar laisvės netektis. Tai liudija, kad kovojo visa tauta: ir tie, kurie, rizikuodami prasti gyvybę ar laisvę, partizanus maitino bei rengė, ir tie, kurie padėjo išsirengti jiems bunkerius, ir tie, kurie tarp kovotojų palaidė ryšius, ir tie, kurie kūrė respnuotą žodį dardainą, ir tie, kurie fotografavo, saugojo partizanų spaudą, atsiminimus, nuotraukas.

Greta nuotraukų albume pateikta vertinga informacija apie pagrindinius partizanų dalinius, veikusius Anykštėnų

rajono teritorijoje, ivardyti struktūriniai padalinių vadai, pateiktas Lietuvos laisvės kovos sajūdžio apygardų žemėlapis. Albumo vertė išskelia vardais ir slapyvardžiais prie nuotraukų ivardyti partizanai, asmenvardžiu rodyklė su trumpais biografiniais duomenimis.

Albumas – prasmingo turinio, aukštostas poligrafijos kokybės leidinys – yra paminklas ir dokumentas, liudijantis didingą tautos istorijos tarpsnį, tvirtinantis buvusios, dabartinės ir būsimosios kartų ryšį, tautos konservatyviojo prado reikšmę.

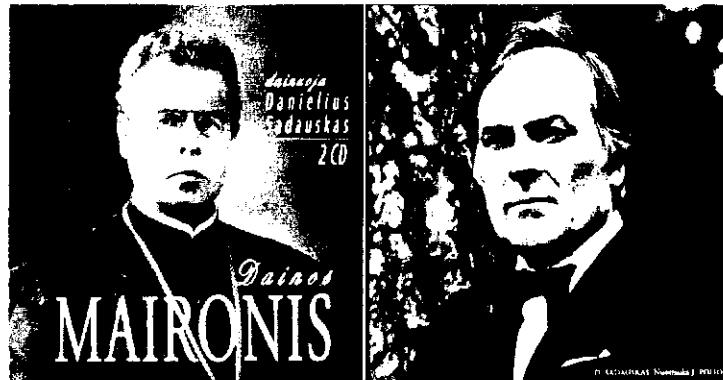
Algimantas ZOLUBAS

“Tautos dainele, tu išlikai viena”...

Tai pirmajai Lietuvos dainų šventei skirtos dainos žodžiai, kurių autorius kunigas poetas Jonas Mačiulis-Maironis. Didžiojo lietuvių tautos dainiaus eilės dainuoja jamos ir giedamos iki šiol. Muziką jam sukūrė per 40 kompozitorių. Nerasime kampelio, kur nebūtų giedama „Marija, Marija“, „Lietuva, brangi“, dainuoja populiarusios dainos „Kurlygūslaukai“, „O neverk, matušėle“ ir kitos.

Prof. Vanda Zaborskaitė Maironį apibūdina kaip žymiausią 19–20 a. lietuvių tautinio Atgimimo poetą, moderniosios lietuvių poezijos pradininką. Jo poezija – romantinių polėkių ir klasikos harmonija.

Solistu Danieliaus Sadauskų dainuoja populiarusios dainos.

sios Maironio dainos ir giesmės išrašytos į dvi kompaktines plokšteles. Jos pasirodė visai nesenai ir pamalonins tuos, kurie neabejingo Maironio eilėms ir D.Sadausko baritonui. Dainuoja moji poezija išgyja vis daugiau gelmės, kurios nepatirsi skaitydamas ar klausydamas, kai ji deklamuojama. „Maironio poezija“

ja iš tų, kur jauga į žemę, į akmenų pėdą,“ – rašė poetas Antanas Miškinis. Tuoviskas pasakyta.

Pirmais kompaktinėje plokštelėje išrašyta aštuoniolika, antroje – dyliką D.Sadausko atliekamą dainą. Tos dainos – gyvoji praeities ir dabarties jungtis.

“Tremtinio“ inf.

Kauno miesto muziejus kviečia į parodas

Kauno miesto muziejuje, į kurio struktūrą įtrauktas ir LPKTS Rezistencijos ir tremties muziejus, baigtas pastato M. Valančiaus g. 6 remontas. Atkurtame Kauno miesto muziejue, po septynių dešimtmečių gąžintame į Kau- no senamiestį, į savo nauja- ją būstinę M. Valančiaus g. 6, šalia Arkikatedros bazilikos, lapkričio 16 d., ketvirtadienį, atidaromos dvi Lietuvos gyventojų genocido ir rezisten- cijos tyrimo centro (LGGRTC) Genocido aukų muziejaus parengtos parodos apie mūsų tautos ir valstybės istorijos 20 amžiaus dramą. Pirmoji – „Smurto kronika“:

Lietuva 1939–1941 metais, parėngta 2006 m. Europos Parlamento nario Vytauto Landsbergio iniciatyva 1941 m. birželio trėtmimų 65-osioms metinėms atminti. Antroji – „Karas po karo“: ginkluotas pasipriešinimas Lietuvoje 1944–1953 m.

Kad šias parodas galėtų išvysti kauniečiai, padėjo LGGRTC generalinė direktoriė Dalia Kuodytė ir Genocido aukų muziejaus direktorius Eugenijus Peikštėnas. Kol Kauno miesto muziejuje rengiamos pastovios Kauno istorijos ekspozicijos, tvarkomos apšvietimo ir kitos sistemos, montuojami

balmai ir kita, atsirado galimybė ką tik baigtose remonto patalpose – keliose salėse – eksponuoti kilnojamąsias parodas. Neatsitiktinai būtent Kaune rodome šias parodas, susietas su okupacijomis, Lietuvos valstybės nepriklausomybės praradimu ir 1944 m. prasidėjusių rezistencijos karu, kuriuo siekta atkurti valstybę. Kaunas visados buvo pasipriešinimo centras, nes Jame telkėsi tautos gyvybės šaknys ir laisvės dvasia. Abi atidaromos parodos primins lemtingas tautos istorijos akimirkas.

Arimantas DRAGŪNEVIČIUS

Išdavystės akivaizdoje

Rytiniu Žuvinto palių pakraščiu nutiestas plentas į Simną. Iš vienos kelio pusės – balos, kemsynai, kitoje pusėje – Riečių bažnytkaimis, Miknonių ir kiti kaimai, priklaušantis Marijampolės apskričiai ir savivaldybei, Gudelių seniūnijai. Dabartinės seniūnijos savo plotu atitinka anksčesnius valsčius. Seniūnijos tuomet apimdavo apie 100 valstiečių kaimų, o 10 ir daugiau seniūnijų sudarydavo valsčių. Sovietmečiu seniūnijos buvo pavadintos apylinkėmis arba apylinkių tarybomis ir nuolat stambinamos.

Miknonių seniūnu ilgas metus, – pradedant tarpukariu, baigiant sovietmečiu, – dirbo Vincas Stadalius. Jis buvo mažažemis – teturėjo 6 ha sklypą Miknonių kaime. Augino penkias dukteris ir vieną sūnų, taip pat Vincą. Vienas jo kaimynas, nors valdė dvigubai daugiau žemės, bet buvo nevykėlis, nuskurėlis. Galbūt todėl jis ir neapkentė mažažemio kaimyno, kuriam kur kas geriau sekėsi. Tas irzlus kaimynas nuolat ieškojo priekabių, kad galėtų su Stadaliais susipykti ir netgi “kibiti į atlapus”.

Raudonuosius okupantus pakeitė naciai. Šiuos – vėl raudonicij. Vincas Stadalius tebedirbo seniūnu. 1945 m. rugpjūčio 3 d. jo namuose pasirodė enkavedistai, liepė seniūnui pasiimti maisto ir išsiuvedė. Žmona Petronėlė ir vaka buvo giliai išsitikinę, kad enkavedistus užsiundė nelėmtasis kaimynas. Taip buvo ar ne – neišsiaiškino, tačiau Vincą Stadalių nusivarė į Daukšių bažnytkaimi, „patalpino“ rūsyje ir negailestingai tardė: smaigstė po nagais adatas, mušė. Kokias žinias galima buvo „išpesti“ iš paprasto kaimo pareigūno?

V. Stadalių išvežė į Marijampolę, o iš ten – į Archangelsko sritį, kur jis 1947 m. mirė. Pažymoje parašyta, kad mirė nuo ligos, bet sūnus teigia, jog tėvas buvo sušaudytas.

Tėvą areštavus, ūkio „paveldėtojas“ Vincukas teturėjo 11 metų. Namuose buvo dar trys seserys, dvi jau buvo ištekėjusios. Sesuo Salomėja tapo partizanų ryšininkė Sigute, netrukus kaip ryšininkas žvalgas prisidėjo ir Vincukas. Namuose buvo įrengta partizanų slėptuvė, tik reikėjo labai saugotis įtaraus kaimyno.

Vincas pradėjo kvieсти į kaininį komisariatą. Vincas ne norėjo eiti į sovietų armiją. Jis tikėjosi tapti partizanu ir atkeršti už nukankintą tėvą. Bet partizanams kur kas svarbiau buvo išsaugoti slėptuvę

Stadalių sodyboje. Jų vadas V. Stanaitis-Aidas sakė: „Vincai, eik į kariuomenę, nes būsi Lietuvių reikalingas, o mums, partizanams, jau nebėra kelio atgal“. Vincas paklaušė ir 1952 m. lapkričio 16 d. buvo išsauktas į sovietų armiją. Tarnavo Kryme.

Tuo metu dingo partizanas S. Babarskas-Garsas. Po kurio laiko atsirado ir atsivedė nepažystamajį (tai buvo KGB leitenantas J. Dabulevičius „Miškas“, jei tokia buvo jo tikroji pavardė). Jie partizanų žygio metu nuolat atsilkdavo nuo kitų ir, matyt, sutartose vietose palikdavo saugumiečiams žinučių. 1952 m. gruodžio 12 d. švintant į Stadalių sodybą atėjo keturi partizanai ir tie du apsimetėliai. Vadas Aidas nusivedė Garsą į seklyčią ir ilgai su juo kalbėjosi. Gal jam buvo kilę įtarimų ir juos norėjo išsklaidyti?.. Po to išdavikai pasakė partizanams:

“Mes eisim sargybą, o jūs paileskite, išsivalykite ginklus”. Namuose buvo dvi jaunesnės Stadalių dukters – Aldona ir Marytė. Jos tapo liudininkėmis. Išilgai trobos buvo ilgas koridorius. Išdavikai juo vaikščiojo ir dažnokai dirščijo į kambarius, lükuriavo, kol partizanai sumigs. Trys iš jų netrukus užmigo, ketvirtas išsiardės tvarkė automatą. Stanga pasalūnai įsiveržė vidun. Tris partizanus nušovė iš kartoto. Klasingai užklupti Stadalių sodyboje tąkart žuvo: V. Stanaitis-Aidas, L. Kazlauskas-Bijūnas, P. Kučinskis-Tyla ir dar neturėjęs slapyvardžio, partizanavęs tik dvi savaites J. Vitkauskas.

P. Stadalienė su dukterimis per sniegą basos išbėgo į kieką, išdavikai į jas šaudė, bet nepataikė. Gal moterų pasigailėjo? Tuo metu į Gudelių iš Simno buvo atvažiavę sunkvežimis su enkavedistais.

Sulaukę sutarto ženklo areštavo P. Stadalienę ir jos dukterį Salomėją, dvi jaunčių paliko likimo valiai. Kur padėjo partizanų kūnus – nežinia. Areštuotas išvežė į Simną, nuteisė 25 m. kalėjimo ir 5 m. tremties. Jos atsidūrė Vorkutos „anglies baseine“. Kai grijo į Miknonis, iš sodybos niekuo nebuvo likę, tik plynas laukas.

Vincas tarnaudamas armijoje pajuto, kad jį sekā. Iš armijos grįžęs 1955 metais išvyko uždarbiauti į Donecko anglies šachtas, nes reikėjo lešų pragyventi ne tik sau, bet ir motinai bei seserims. Dabar Vincas Stadalius gyvena Marijampolėje.

Aleksandras JAKUBONIS

Laiko žingsniai

Juzė Rimaitė-Žemaitienė, gimusi 1923 m., dėkoja Dievui ir likimui, kad daugelį metų kentusi pragariškus laiko smūgius sulaukė ne tik ramos žilos senystos, bet ir Tėvynės laisvės, dėl kurios nuo pat jaunystės aušros patyrė daug skaudžių išgyvenimų, šeimos tragedijų. Todėl prisiiminimai kupini širdgėlos, verčiantys vis iš naujo regėti ir pačiai prieš dešimtmečius patirtus įvykius, žmonių niekybes, neužtarnautą vargą, neteisybės ir dar daug širdžių veriančių dalykų. Tai sunkiai bejšivaizduotū šiuolaikinis žmogus. Vakarykštis dienos taip giliai įgausios dvasioje, kad jų, rodos, niekada neišsakysi, neišdainuosi, neišmesi.

Dabar buvusi Tauro apygardos Geležinio Vilko rinktinės partizano Prano Rimo-Berželio sesuo, buvusi politinė kalinė Juzė Žemaitienė - Kauno r. Garliavos gyventojė, Lietuvos politinių kalinų ir tremtiniių sajungos narė. Matydamas laisvai, prasmingai, be didelių rūpesčių gyvenantį jaunimą, savo vaikaičius, ji vis pagalvoja - neduok, Dieve, jiems patirti bent dalelę to, kas kadaise kalnu užgriuoja jos jaunus pečius. Pati stebisi, kaip atlaikė, nepalūžo, išliko. Viskas ne sapnuota, o patirta.

Turbūt nuo vaikystės užsi-grūdino gyvenimo verpetuose, iprato kelią skintis darbštumui, valia, nepasiduoti nevilčiai. Juzė užaugo Padainiupio kaime, prie Žalgirės miško, žemdirbių šeimoje. Anksčiai mirus tėvui, vargų našta padvigubėjo. Motina liko su trimis mažamečiais vaikais, viena juos augino, išmokė atakliai dirbtį, įveikti negandas. Jau dešimties metų broliukas Pranas tapo šeimininku, o ji, šiek tiek vyresnė, dar daugiau stengėsi už jį. Dieną naktį dirbant, duonos užteko. Laimės - irgi.

Kai susidrumstė padangė

Kaunas, okupacijos, svetimieji, paskui ir savi viskų sumaišė su žeme. 1945 m. Rimų šeima - jau gražus jaunuolių būrelis: seserys - po 18 ir 20, brolis - 19 metų. Sovietams pradėjus virsus gaudyti į kariniomenę, broliui teko slapsytis. Vietiniai piktū ūžmonės tarsi sulaukėjo - kerštas, pavdas, neapykanta, kurstoma Stalino valdžios, užgožė gražius jausmus. Padainiupio kaimė it piktžolė išdygo Antanas

Staniulis. Grįžęs iš armijos tapo dideliu "aktyvistu". Atlikti juodus darbus jam padėjo Stasė Akelaitytė iš Bijūnų kaimo. Prasidėjo kratos, persekojimai. 1946 m. išvakarių naktį į Rimų kaimą atburzgė keturi sunkvežimiai su kareiviais ir stribais. Juos atvedė Staniulis. Motina durų neatidarė, nors stribai jas daužė ir laužė. Pranas spėjo pabėgti. Abi seserys - Juzytė ir Aldutė, iš anksto motinos pamokytos: jeigu kas - klum-

nis. Skambėjo bažnyčių varpai. Tarsi per laidotuves... Išrikiavo kaip kareivius ir nuvarė į stotį. Nieko neprileido. Pakelėj ūžmonės verkė. Paduoti nieko nebuvo galima. Vilniuje sugrūdo į kameras. Vieitos tebuvo stovėti. Juzė devynias paras išbuvo beveik nevalgiusi, vos įstengė paeiti. Mamelė pagelbėjo. Vasario antrają be teismo išvežė į Sibirą. Lentiniuose vagonuose buvo labai šalta. Juzė susirgo. Labai norėjo gerti. Mamelė, pasiskolinusi litrinį puodelį,

ją siurbė pelkių mašalai, uodai. Siautėjo ligos. Po metų prekiniu garlaiviu būrelį lietuvių atplukdė į Magadaną, kur sutiko tautiečių, atvežtų 1946 metais. Čia klimatas buvo dar atšiauresnis. Višas varė dirbtį į statybas: kasti pamatų duobių, griovių, tamptyti statybinių medžiagų. Penkias merginas užgriuva nuošliauža. Jokios prošvaistės, jokios vilties - dirbk už duonos kąsnį, gultą barake. Džiaukis, kad dar gyva, nesergi.

Juzė, Pranas ir Aldutė Rimai

Juzė ir Bronius Žemaičiai su dukterimi Ramute bei mamele G. Rimiene. Magadan. 1956 m.

tris dienas ir naktis stovėjo prie užkaltų durų, vis praše vandens. Atsigėrusi jo lyg stebuklingo vaisto, Juzė pasijuto geriau - rodos, jis užgesino viduriuose liepsnojančią ugnį.

Nuvežė į Komiją. Mikunės stotyje išlaipino apie šimtą lietuvių. Paskui - barakai. Mamelė neištverė, susirgo. Šaltis, pusbadis gyvenimas, niūri nelaisvė. Laimė - mamelė pasveiko, ēmė dirbtį virtuvėje. Pavalgydavo verdamos košės, slapčia šaukštą kitą pasukdavo dukteriai. Tik neilgai: išvarei ir ją su jaunomis dirbtii į mišką. Iki pavasario. Paskui išskyre, silpnesnes ir senesnes išvežė dirbtį laukų darbus. Išvargusios drauge pusantrų metų, Juzė ir mamelė lageryje daugiau nesusitiko.

Vergiu darbas

Juzės laukė nežinomybė ir kančių kelias. Išvežė į Archangelską. Jos, trys lietuviatės, pateko tarp rusių kalinių valilių. Dirbo plytinėje. Iš Lietuvos gaudavo siuntinių, bet barake viską pavogdavo. 1949 m. išvežė į Taišetą. Juzė teko kasti kanalus, griovius statyboms, dirbtį prie geležinkelio. Lagerio viršininkas kalinių maistu šerė savo kiaules, o žmones marino badu. Krau-

jojo jokio darbo. Vėliau pas juos atvyko mamele. Gimė duktė. Bet visos mintys, širdis veržesi į gimtajį kraštą...

Lietuvoje - kam tu reikalingas?

I Lietuvą Žemaičių šeima sugrįžo tik 1957 m. birželį. Parsivežė didžiausią turtą - dukterį Ramutę. Tik čia niekas jų nelaukė. Padainupy namaiseniai nugriauti, likętik ūlinys ir kelios obelys. Žemė - kolūkio. Prisiregistravoti sunku. Bet apylinkės pirmininkė Venckūnienė pasigailėjo. Bučią išsinuomojo Stasės Bilotinės name. Ji buvo gera moteris, atjautė sibiriečius. Čia gyveno, kol dirbdami dieną naktį pasistatė namelį Garliavoję. Bet ir tai nenumalšino sirdies sopolio nei mamelei, nei Juzei - brolis ir sesuo nuo savų rankos padėjo galvas placiøje "tévynėje".

Kai Juzė ir mamele išvežė į Sibirą, brolis Pranas ir sesuo Aldutė kurį laiką slapstėsi pas kaimynus, giminės. Bet kam tu reikalingas - benamis, betesis, persekojamas?

Aldutei likimo ranka buvo itin žiauri. Ji, partizanų ryšininkė, 1948 m. spalio 27 d. parėjo į savo kaimą, norėjo aplankytį gimtuosius namelius. Pirma užėjo pas kaimyną Juozą Pažerą, ten apsinakvojo. Tik nenumanė, kad pakeliui sutiktas Rinkevičius bus išdavikas. Ankstyrytą Pažerės sodybą apsupo stribai. Pajutusis pavojuj Aldutė basa pasileido į Žalgirės mišką. Stribas Dovydonis ēmė šaudyti į bėglę, tačiau kulkos, rodės, jos nepaveja. Tada jis užšoko ant arklio ir prijojė šovę į nugarą. Kūnų įmetė į Bašinsko tvartą, užrakino. Vienas kareivis ruselis žmonėms parodė ranką „medžiotoją“ Dovydonį ir pasakė: „Kokie jūs, lietuviai. Aš mančiau, kad bėga mergaitė - nešoviau, o jis - pasivijęs...“ Bašinskų privertė nušautąjų nuvežti ten, iš kur pabėgo, - pas Pažerą. Sako, senyvo amžiaus rusas priėjo prie vežimo, nušiémė kepurę, persižegnojęs ištarė: „Tokią jauną, gražią...“ Stribai kūnų numetė Veiveriuose. Vėliau užkasė apkasuose. Kaimynas Jurgis Grūžys, nepabijojęs nei stribų, nei sovietų, su dukterimi Verute iškasė palaikus, nuvežė pas Antaną Pažerą, padarė karsą ir palaidojo Žalgirėj, kur vaikystėje ji rinkdavo uogas. Juzė, grįžusi iš Sibiro, sesutę perlaidojo Pažerų kapinėse, šalia artimųjų.

(keliamas į 7 psl.)

Partizanų muziejus Balninkuose

Sumanymas Molėtų rajone, Balninkuose, įkurti partizanų muziejų kilo raštant knygą „Ukmergės krašto laisvės kovų keliais“. Sukaupus nemazai žmonių išsaugotų partizanų nuotraukų norėjosi jas įamžinti ir pateikti visuomenei. Partizanų muziejaus įkūrimo vieta – Balninkai – pasirinkti neatsitiktinai, nes čia 1944 m. rudenį buvo įkurta LLA Balninkiečių laisvės rinktinė, vėliau performuotos į DKA B rinktinę, padidintos iki 205x295 mm formato portretinės bei grupinių partizanų nuotraukos. Vi-

nij „Partizanų muziejus Balninkuose“. Muziejuje eksponuojamos LLA Balninkiečių laisvės rinktinės, vėliau performuotos į DKA B rinktinę, padidintos iki 205x295 mm formato portretinės bei grupinių partizanų nuotraukos. Vi-

PARTIZANŲ MUZIEJUS
BALNINKUOSE

sos jos įreminčios ir įstiklinto. Partizanų muziejaus įsteigimo metu buvo eksponuojama per 100 nuotraukų. Laikui bėgant jų skaičius didėja. Partizanų muziejas įsteigtas visuomeniniaiš pagrindinis privačiose Danutės ir Balio Grigų patalpose – jų nupirktoje buvusio kolūkio kontorospastato dalyje – be nuomos mokesčio. Be šio muziejaus jau ketveri metai veikia ir Stiklo dirbinių muziejus. Tiesa, šais metais Molėtų r. savivaldybė šiuos muziejaus ir Paveikslų galeriją žada išskelti į savivaldybei priklausantias remontuojamas patalpas.

Partizanų muziejų Lietuvoje yra ne vienas, tačiau apie

DKA B rinkt. partizanus ir dar su išleistu katalogu – pirmas. Partizanų muziejus Balninkuose išryškina vieną iš pirmųjų partizaninė kovą pradėjusių ir paskutinių ją baigusių šio krašto Laisvės kovotojų vaidmenį okupacijos metais. Jame įamžinti ne tik aktyvūs šio krašto kovotojai, bet ir partizaninio karo pabaiga. Tai rodo muziejuje eksponuojamas paskutinio šiame krašte 1965 m. žuvusio partizano Antano Kraujelio-Siaubūno iš Ilgiausiai Lietuvoje, iki 1986 m., išsilaikiusio ginkluoto partizano Stasio Guigos-Tarzano nuotraukos.

Partizanų muziejaus atidarymo proga reikia palankėti, kad lankytojai nors truputį pasisemtų brandaus pilietiškumo ir patriotiškumo dvasis. Muziejus turėtų tapti šio krašto Laisvės kovų informacijos rinkimo ir kaupimo vieta, o surinkta medžiaga ateityje būtų žinių šaltinis mūsų istorijos tyrinėjams. Sis muziejus primins atities kartoms nužmogėjusio sovietų NKVD žiaurumą, mūsų kančias ir laisvės dvasių kovoje už valstybingumą. Jis skiepys visuomenei nuoširdžiausią pagarbą tautos istorijai ir patriotinėms vertybėms, nes čia mūsų istorijos šaknys, ryškus dvasinis ryšys su dar nesenai ginkluotojo pasipriešinimo sovietų okupantui praeitimi. Partizanų muziejus Balninkuose bus pilietinio auklėjimo, patriotinio ugdymo, rimties ir dvasingumo vieta balninkiečiams ir svečiams.

Kazys STRAZDAS

Laisvės ryto gaiva

Kai baigdavosi įkalinimo laikas, ne vienam buvusiam politiniams kaliniui dar “atseikėdavo” penkerius metus tremties. To neišvengiau ir aš.

Būnantį tremtyje mane aplankė mintis – ant buvusių politinių kalinių kapavietės pastatyti paminklinį kryžių. Tada gyvenau Kazachijoje, Balchaše, kur dar pūtė šalti sastingio vėjai.

Kai 1989 m. atvyko dešimt jaunu žmonių iš Lietuvos, norėjusių apžiūrėti kai kurias “jžymias” vietas Balchaše (ekspedicijai vadovavo Nerijus Kisielius, kažkada tuose kraštose tarnavęs kariuomenėje), paprašiau jų kokiu nors būdu padėti igyvendinti mano slaptą svajonę. Jis mielai pri-

tarė tai idėjai. Nuvykės į vienos statybinės organizacijos stalių cechą paprašiau, kad vyrai pagamintų kryžių. Brėžinius padariau pats. Kryžių pagamino per dvi dienas. Talkinant Balchaše gyvenantiems lietuviams, nugabenome jį į kapines. Iškilo pirmas paminklas buvusiems politiniams kaliniams ir tremtiniam. Ant kartono lentelės rusų ir lietuvių kalbomis užrašėme: “Čia išsių įvairių tautų politinių kalinių ir tremtiniai”.

1990 m. į ši kraštą atvyko antroji ekspedicija iš Lietuvos, vadovaujama prof. Vaitiekūno. Jie atvežė naują metalinę lentelę, su įrašais lietuvių ir rusų kalbomis. Tačiau ji

nė metų nekabėjo, nes gal kažkam nepatiko, o gal į metalo supirkutvė nunešė... Tačiau nenuleidau rankų. Žuvusiems likimo draugams pastačiau du paminklus.

Ilgai gyvenau nedideliam kaimelyje, esančiam 27 km už Balchašo miesto. Dirbau paukščių ūkyje vyr. mechaniku, vėliau – “Karagandos energija” poilsionamų direktoriumi. Nors teko išgyventi daug skaudžių dienų, bet buvo lemta gržti į Lietuvą. Jau atvenčiau 95-ąjį gimtadienį. Mano bendraamžių beveik nėra, iškeliao į Amžinybę, o aš dar krutu ir vis prisimenu senus laikus, bendražygius ir Lietuvos prisikėlimo rytą. Dėkoju Aukščiausiajam, kad leido pajusti Laisvės ryto gaivą.

Steponas STEPONAVIČIUS

LGGRTC Pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisija skelbia sarašą asmenų, pretenduojančių į kario savanorio ir Laisvės kovų dalyvio teisinį statusą

(Tėsinys)

1947–1948 m.

Povilas Rakauskas, ryšininkas, Utenos aps. Vyžuonų valsč. Vytauto apyg. Liūto rinktinė 1948–1950 m.

Albinas Ramanavičius (po mirties), partizanas, Lazdijų aps. Lazdijų valsč. Vytenio būrys 1945–1948 m.

Magdalena Ronkienė-Norkutė (po mirties), rėmėja, Kretingos aps. ir valsč. Žemaičių apyg. Buganto būrys 1947–1952 m.

Bronius Ronkis (po mirties), rėmėjas, Kretingos aps. ir valsč. Žemaičių apyg. Buganto būrys 1947–1952 m.

Kostas Ronkis (po mirties), rėmėjas, Kretingos aps. ir valsč. Žemaičių apyg. Buganto būrys 1947–1952 m.

Kostas Ronkys (po mirties), rėmėjas, Kretingos aps. ir valsč. Žemaičių apyg. Buganto būrys 1947–1952 m.

Kazimieras Rudminas (po mirties), partizanas, Tauragės aps. Šilalės valsč. Aušrelės būrys 1948–1952 m.

Stanislovas Rudminas (po mirties), partizanas, Tauragės aps. Šilalės valsč. Aušrelės būrys 1948–1952 m.

Kamilė Smolskienė-Abramavičiutė (po mirties), rėmėja, Prienų aps. ir valsč. 1945–1951 m.

Motiejus Smolskas (Smolskis) (po mirties), ryšininkas, Prienų aps. ir valsč. 1945–1951 m.

Stanislava Stankauskienė-Sviklaitė, ryšininkė, Varėnos aps. ir valsč. Dainavos apyg. Kazimieraičio rinktinė 1945–1950 m.

Ona Sviklaitė, rėmėja, Varėnos aps. ir valsč. Dainavos apyg. Kazimieraičio rinktinė 1945–1950 m.

Jonas Sviklas, ryšininkas, Varėnos aps. ir valsč. Dainavos apyg. Kazimieraičio rinktinė 1945–1950 m.

Janina Miliauskienė-Lukevičiutė, ryšininkė, Alytaus aps. Simno valsč. Dainavos apyg. Lakūno, Varno būriai 1944–1950 m.

Julijona (Julija) Naruševičienė-Kanevaitė (po mirties), ryšininkė, Kretingos aps. Skuodo valsč. Žaibo būrys 1947–1947-06.

Antanas Naruševičius (po mirties), pogr. LLA organizacijos narys, Vilnius, 1944–1945 m.

Bronius Petkevičius (po mirties), partizanas, Prienų aps. ir valsč. Tauro apyg. Geležinio Vilko rinktinė Vyčio tėvėnija 1944–1955 m.

Valerija Plevokienė-Maciutė, rėmėja, Telšių aps. ir valsč. Linksmučio būrys

(Bus daugiau)

Atsiliepimus apie šiuos pretendentus galite siusti adresu: Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro Pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisija. Gediminopras 40/1, LT-01110 Vilnius. Pasiteirauti telefonu: (8 5) 231 4157.

Komisijos pastaba. Sąrašas skelbiamas remiantis Pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisijos darbo reglamento 8 punktu: "Pretendentai į kario savanorio ar laisvės kovų dalyvio teisinį statusą skelbiai spaudoje".

Adolfas Kontrimas

Krentant pageltusiemis rudens lapams, skelbdamas liūdną žinią Grūšlaukei, Kretingai ir visai Lietuvai, suskambo Grūšlaukės bažnyčios varpas. Mirė ištikimas Tėvynės gynėjas – kariuonis Adolfas Kontrimas. Mirė žmogus, visą savo gyvenimą paaukojės dėl Lietuvos laisvės ir šalia esančiųjų gerovės. Atgulė Adolfas Amžinojo poilsio nesukrovės jokių materialinių turų. Tūkstantmetės mūsų valstybės istorijoje trumpučiai savo gyvenimu Adolfas lygmetoras, lyg krentanti žvaigždė švystelėjo juodojnakty ir amžiams aukso rai-dėm įsirašė herojikos ir tragedijos 20 amžiaus Lietuvos istorijos puslapiuose. Mums, likusiems tėsti žemiskają kelionę, Kontrimo gyvenimas – tai puikus moralinių bei politinių principų laikymosi ir patriotiškuo-pavyzdys.

A. Kontrimas gimė 1917 m. devynių vaikų šeimoje, Kretingos aps. Darbėnų sen. Smeltės kaime.

Adolfui sugrįžus iš tarnybos Lietuvos kariuomenėje, Lietuva buvo okupuota. Kai 1941 m. sovietų okupaciją pakeitė vokiečių okupacija ir gen. P. Plechavičius paskelbė Lietuvos jaunimo mobilizaciją į Vietinę rinktinę, Adolfas, būdamas patriotas, neliko abejingas ir tapo rinktinės savanoriu. Sugrįžus sovietams, Adolfo brolis Kazimieras-Montė majoro Jono Semaškos-Liepos įsakymu 1945 m. lapkričio 15 d. įkūrė Žemaičių apygardos Kardo rinktinę, kurios tikslas – kovoti prieš komunistinius okupantus. Trys Kontrimų šeimos sūnūs – Kazimieras, Adolfas ir Pranas, sudarė Kardo rinktinės Darbėnų (Vizbuto) kuopos branduoli. Kazimieras žuvo 1952 m. spalį. Adolfas 1949 m. suimtas ir kaip rinktinės vadovo brolis itin žauriai tardytas. Nuteistas 25 metams ir išvežtas į Rusijos koncentracijos lagerius. Jo žmona Petronėle su vienerių metų dukrele Birute ir visa Kontrimų šeima taip pat ištremta į Rusiją. Dukrelė Birutė tremty-

je mirė iš bado. Adolfo mama taip pat mirė tremtyje. Su žmona Petronėle Adolfas susitiko po 15 metų. Sugrįžo į Lietuvą, bet naujoji okupacinė valdžia gimtojoje Grūšlaukėje neleido gyventi. Tik 1990 m. atkūrus Lietuvos laisvę, Adolfas su žmona Petronėle sugrįžo į Grūšlaukę.

A. Kontrimas buvo aktyvus Šaulių organizacijos, Tėvynės sajungos narys. Visą laiką ir turimas lėšas paaukojo buvusių bendražygių – žuvusių Lietuvos partizanų atminkimo įamžinimui.

Stanislovas BURBA

Pro memoria

ILSEKITĖS RAMYBEJE

Levosė Ajauskienė 1947–2006

Gimė ūkininkų A. ir O. Ptašinskų šeimoje, Seredžiaus valsč., Žemaitaičių k. Augo trys seserys ir trys broliai. 1947 m. brolis Jonas ir Levosės vyras Algirdas buvo suimi, įkalinti, ištremti į Sibirą. Pakely Jonas dingo be žinios, o Algirdas greitai žuvo. Levosė ir jos šeima taip pat ištremti į Sibirą. Į Lietuvą grijo 1957 m. vasarą, tačiau į savo sodybą nebuvó leisti. Vaikai paskrido po Kauno rajoną, o Levosė prisiglaudė Vilkojoje pas draugus. Cia ji dirbo sanitare.

Palaidota Seredžiaus kapinėse.
Užjaučiame gimines ir artimuosius.

LPKTS Vilkijos filialas

Jonas Šimoniūtis 1922–2006

Gimė Lazdijų r. Veisiejų apyl. Kalvelių k. Žuvus jaunesniams broliui, Jonas išstojo į partizanų gretas – į Dzūkijoje veikusį Mindaugo partizanų būrį. 1949 m. pasaloje buvo sužeistas ir pateko į nelaisvę. Karagandos lageriuose kalėjo 17 metų. Grįžęs sukūrė šeimą.

Palaidotas Kauno Karmėlavos kapinėse.
Užjaučiame dukterį ir vaikaičius.

LPKTS Kauno filialas

Edvardas Svilainis 1926–2006

Gimė Devenių k., Želvos valsč., Ukmergės aps. Partizano. Buvo areštuotas. 1947–1956 m. kalėjo Intos, Vorkutos, Taišeto lageriuose. Net du kartus buvo nuteistas mirties bausme, bet nuosprendis buvo pakeistas 25 metų laisvės atémimo. Intoje bandė ištrūkti iš lagerio, tačiau nepavyko. Buvo išvežtas į Vorkutą. Cia dalyvavo 1955 metų Vorkutos streike, buvo 40 šachtos streiko komiteto narys.

Palaidotas Karveliškių kapinėse.
Nuoširdžiai užjaučiame artimuosius.

LPKS Vilniaus skyrius

Skelbimai

Lapkričio 19 d. maloniai kviečiame į respublikinį buvusių tremtinių ir politinių kalinių mišrių chorų festivalį, skirtą Šv. Cecilijos – chorų globėjos garbei. 12 val. šv. Mišios Kuršėnų bažnyčioje, 12.30 val. koncertas, 14 val. vakaronė Kulūturos centre.

Lapkričio 21 d. 10 val. Kauno apygardos teisme (A. Mickevičiaus g. 18) bus nagrinėjama „bojhevikų“ J. Juškausko ir J. Navicko byla. Jie 1952 m. išdavė ir padegė Lietuvos partizanų slėptuvę, nužudė tris partizanus, igiję keturių partizanų pasitikėjimą, juos sušaudė.

Kviečiame dalyvauti teismo procese.

LPKTS valdyba

Lapkričio 22 d. (trečiadienį) 10.30 val. Klaipėdos koncertų salėje (Šaulių g. 36) įvyks konferencija „Paspriešinimo istorijos dėstyMAS mokyklose“, skirta mokyklų vadovams, istorijos ir lietuvių kalbos mokytojams bei visiems, besidomintiems Lietuvos pasipriešinimo istorija.

Užsiprenumeruokite savaitraštį „Tremtinys“ 2007 metams!

Prenumeratos indeksas – 0117. Prenumerata kainuoja: 1 mėn. – 5,20 Lt, 3 mėn. – 15,60 Lt, 6 mėn. – 31,20 Lt, 12 mėn. – 62,40 Lt.

Vienas savaitraštio numeris kainuoja 1,30 Lt.

Kasmetinė „Tremtinio“ prenumerata „Lietuvos pašte“ bai-giamai kiekvieno mėnesio 22 d., metinės 2007 m. prenumera-tos priėmimas bus baigtas 2006 m. gruodžio 16 d.

Nepamirškite užsiprenumeruoti „Tremtinio“ – savo laikraščio! Paraginkite gimines, draugus ir kaimynus.

Tėvynė šaukė

(atkelta iš 5 psl.)

Brolis Pranas išėjo pas partizanus. Pasirinko slapyvardį Berželis. Partizanaudamas seserį Juzei į Sibirą rašyda vo graudžius, kupinus rūpescio laiškus, kartojo, kad var-gu ar pasimatys, kad jo gyvenimas neilgas, – matyt, nujautė, suprato – žus kaip ir dauguma partizanų. Ir tikrai – neilgai jam buvo lemta kovoti: žuvo 1949 m. pavasarį Tvarkiškių kaime. Nušautą ji nuvežė į Veiverius, numetė gatvėje. Užkastas miestelio pakrašty, dabar įkurtame Skausmo kalnelyje.

Skausmas – iki paskutinio atodūsio

Mamele Sibire apie abieju vaikų žūtį nežinojo. Kai 1953 m. slapčia trumpam parvažiavo Lietuvon pasižvalgyti, apie juos Kaune papasa-kojo pažįstami. O ji taip laukė susitikimo... Tada, rodės, giminėje neliko nieko brangaus, sugrįžo liūdna pas dukterį Magadaną. Neviltį skandino kasdieniuose darbuose. Svetimoj žemėj metai éjo lėtai, nemieliai. O tėvynė vis šau-kė ir ją, ir dukterį. Šaukė net

dainos aidais. Juzė Sibire labiausiai jaudindavo lietuviškos dainos, kurias sodriais prislopintais balsais traukdavo vyrai. Jie, rodos, ne dainuodavo, o kažką švento, neaprépiamo, kas susitelkė krūtinėje, liejo, kažkur kvietė, gramzdino... „Dieve, kaip gražiai jie dainuodavo...“ – net dabar kartoja Juzė.

Pagaliau visi sugrįžo namo. Juzės vyras tėviškėje mamalei surentė šiokį tokį namelij. Ten jai buvo geriausia. Lai-kė gyvuliukų, su jais po vienu stogu gyveno. Dirbo kólukyje. Buvo stipri kaip ažuolas. Mirė 1987 m., sulaukus 96 metų. Duok, Dieve, visiem tokį amželį, tik ne tokią dalią.

Vienintelė likusi Rimų šeimos atžala Juzė Žemaitienė krūtinėje tebejaučia nelemta vakarykščio gyvenimo dyglius – juk visada eilinis žmogus, ypač moteris, giliausiai išgyvena ne tik savo giminės, bet ir visos tautos kančias, kurių būta tiek daug ir neužtarautų. Bet ji atgimusios Lietuvos, savo vaikaičių ateities vizijose regi šviesiausius vaizdus ir vis mästo – ne veltui šitiuk kentėta...

Antanas DAGILIS

Renkami istoriniai duomenys

Vilniaus miesto vyriausiasis policijos komisariatas steigia policijos informacinių kabinetą. Kurdamoji ekspoziciją siekiame išprasminti policijos institucijos pokyčių procesą, istorinių kultūrinių tradicijų bei profesinių vertybų tėstinumą ir perimatumą, norime gerinti policijos įvaizdį ir prevenčinę veiklą, stiprinti policijos ir visuomenės tarpusavio supratimą ir sąveiką. Policijos informaciniu kabinetu kûrėjus domina prieškario Lietuvos policijos istorija.

Igyvendindami minėtus siekius prašome galinčiuosius suteikti minėto turinio informaciją kreiptis į Vilniaus miesto vyriausiojo policijos komisariato Organizacinio skyriaus Viešųjų ryšių poskyrio specialistų Kęstutį Bagdoną adresu: Birželio 23-iosios g. 10, Vilnius, arba telefonu 8 686 66423.

Nuoširdžiai dėkojame.

SL289

Redaktorė - Jolita Navickienė

Redakcija: Aušra Šuopytė,
Dalia Maciukevičienė,
Vesta Milerienė

Mūsų adresas: Laisvės al. 39, LT-44309 Kaunas, tel. (8 37) 323 204, faksas (8 37) 323 214

El. paštas: tremtinys@erdves.lt , LPKTS puslapis internete: <http://www.lpkts.lt>

Spausdino spaustuvė UAB "Rinkos aikštė", Josvainių g. 41, Kėdainiai
Ofsetinė spauda 2 sp. lankai. Tiražas 3930. Užs. Nr.

Kaina 1,20 Lt